

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY – 4101-11-03/2013
P/13/066

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy
ul. Wały Jagiellońskie 12, 85-950 Bydgoszcz
T +48 52 567 58 00, F +48 52 567 58 60
lby@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/13/066 - Efekty kształcenia w szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Kontroler Karol Gromotka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 86183 z dnia 20 czerwca 2013 r.
(dowód: akta kontroli str. 3-4)

Jednostka kontrolowana Gimnazjum Edukacji Innowacyjnej w Bydgoszczy, zwane dalej „Gimnazjum”

Kierownik jednostki kontrolowanej Aleksandra Chrześcian-Majcher pełniąca obowiązki Dyrektora Gimnazjum od dnia 1 września 2013 r. Poprzednio stanowisko Dyrektora Gimnazjum pełnił Marek Kunicki, od dnia 18 listopada 2011 r. do dnia 28 września 2013 r. oraz Janina Dubiel od dnia 1 października 2009 r. do dnia 28 lutego 2012 r.
(dowód: akta kontroli str. 5-8; 121-127; 383-386)

Założycielem (Organem Prowadzącym) Gimnazjum jest Instytut Postępowania Twórczego sp. z o. o. w Łodzi, ul. Senatorska 14/16 z siedzibą Zarządu w Łodzi, ul. Rewolucji 1905 r. 52 (kod pocztowy: 93-192).
(dowód: akta kontroli str. 15)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości¹ działalność Gimnazjum w zakresie efektów kształcenia uzyskiwanych w latach szkolnych 2010/2011 – 2012/2013.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Przesłankami pozytywnej oceny była prawidłowa realizacja zadań statutowych Gimnazjum, zgodna z obowiązującymi przepisami, przy osiąganiu średnich wyników edukacyjnych. Dodać należy, że wskaźniki edukacyjnej wartości dodanej absolwentów szkoły uzyskane w latach 2010-2013 z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych wskazują na konieczność podjęcia działań mających na celu ich poprawę.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych

Opis stanu faktycznego

1.1. Podstawy formalno-prawne funkcjonowania Gimnazjum

Gimnazjum otrzymało zaświadczenie Prezydenta Miasta Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2006 r. o wpisie do ewidencji szkół i placówek niepublicznych Miasta Bydgoszczy. Zawarte w tym zaświadczeniu dane spełniały wymogi określone w art. 82 ust. 3a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty², zwanej dalej „ustawą”.

(dowód: akta kontroli str. 9)

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572 ze zm.

Decyzją Prezydenta Miasta Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2006 r. Gimnazjum nadano uprawnienia szkoły publicznej.

(dowód: akta kontroli str. 10)

W okresie objętym kontrolą w roku 2010 i 2011 nastąpiła zmiana Dyrektora Gimnazjum, co zostało uwidocznione w dokumentacji rejestrowej Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Bydgoszczy.

(dowód: akta kontroli str. 11)

1.2. Zgodność statutu Gimnazjum z przepisami prawa

Statut Gimnazjum, zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy nadany został w dniu 17 stycznia 2006 r. z mocą obowiązującą od 1 września 2006 r. przez organ prowadzący, tj. Instytut Postępowania Twórczego w Łodzi. W okresie objętym kontrolą nie był nowelizowany.

Organem uprawnionym do dokonywania zmian w Statucie Gimnazjum była Rada Pedagogiczna w porozumieniu i za zgodą Organu Prowadzącego.

(dowód: akta kontroli str. 14-70)

Statut Gimnazjum zawierał elementy wymagane w art. 84 ust. 2 ustawy, tj.:

- nazwę, typ szkoły, cel i zadania Gimnazjum;
- osobę prowadzącą Gimnazjum;
- organy Gimnazjum oraz zakres ich zadań;
- organizację szkoły lub placówki;
- prawa i obowiązki pracowników oraz uczniów Gimnazjum, w tym przypadki, w których uczeń może zostać skreślony z listy uczniów Gimnazjum;
- sposób uzyskiwania środków finansowych na działalność szkoły lub placówki;
- zasady przyjmowania uczniów do Gimnazjum.

(dowód: akta kontroli str. 14-70)

Statut przewidywał podział oddziałów na grupy uczniowskie w przypadku zajęć wymagających specjalnych warunków nauki i bezpieczeństwa przy uwzględnieniu zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania³.

Podział na grupy powinien być obowiązkowy na zajęciach z języków obcych i informatyki w oddziałach większych niż 24 uczniów. Podział oddziałów liczących mniej niż 24 uczniów wymagał zgody organu prowadzącego.

(dowód: akta kontroli str. 40)

Statut Gimnazjum w rozdziale VI określał organizację zajęć dodatkowych dla uczniów z uwzględnieniem ich potrzeb rozwojowych, na co składało się w szczególności:

- rozpoznawanie potencjalnych możliwości oraz indywidualnych potrzeb ucznia;
- rozpoznawanie przyczyn trudności w nauce i niepowodzeń szkolnych;
- wspieranie uczniów wybitnie uzdolnionych np. poprzez dostosowanie programów nauczania do potrzeb uczniów, dostosowanie form i metod pracy do potrzeb uczniów z zastosowaniem indywidualizacji procesu nauczania;
- organizacja zajęć dydaktyczno-wyrównawczych (dokumentowanych, z udziałem 4-8 uczniów, prowadzonych przez właściwego nauczyciela zajęć edukacyjnych).

W Statucie nie określono czy zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze są płatne, czy bezpłatne.

(dowód: akta kontroli str. 14-70)

Stosownie do postanowień Statutu udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom polegać powinno na dokonaniu wstępnych diagnoz przez

³ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

wychowawcę i pedagoga szkolnego, w następnej kolejności nawiązanie współpracy z instytucjami i organizacjami (z Policją, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, organami sądownictwa, kuratorami społecznymi, ośrodkami leczenia uzależnień).

Do obowiązków pedagoga należało prowadzenie na terenie Gimnazjum zajęć psychoedukacyjnych dla uczniów, organizowanie porad dla rodziców, konsultacje oraz warsztaty wspomagające wychowawczą funkcję rodziny, zgodnie z programem profilaktycznym Gimnazjum.

(dowód: akta kontroli str. 34)

Statut nie określał szczegółowo pełnienia nadzoru pedagogicznego, ograniczał się do stwierdzeń, że Dyrektor Gimnazjum *sprawuje nadzór pedagogiczny nad działalnością nauczycieli i wychowawców zgodnie z rozporządzeniem MEN, jeżeli posiada pełne kwalifikacje do sprawowania nadzoru*. Dyrektor miał też obowiązek przewodniczyć posiedzeniom Rady Pedagogicznej.

W czynnościach związanych z nadzorem powinien uczestniczyć także wicedyrektor. Od dnia 29 listopada 2011 r. do dnia 28 czerwca 2013 r. posiedzeniom Rady Pedagogicznej przewodniczyła Aleksandra Chrześcian-Majcher Zastępca Dyrektora Gimnazjum. W tym okresie Dyrektorem Gimnazjum był Marek Kunicki.

(dowód: akta kontroli str. 35-36; 41; 120)

W wyjaśnieniach Aleksandra Chrześcian-Majcher Dyrektor Gimnazjum podała, że po odejściu poprzednika, nowy Dyrektor Marek Kunicki zajmował się przede wszystkim sprawami finansowymi szkoły, nie posiadał on uprawnień pedagogicznych i nie orientował się w sprawach dydaktycznych. W związku z tym na zastępcę została wybrana Aleksandra Chrześcian-Majcher, której zostały przydzielone obowiązki związane z dydaktyczną stroną działalności szkoły. W zakresie obowiązków Zastępcy ujęto przygotowywanie i przewodniczenie posiedzeniom Rady Pedagogicznej. Dyrektor dodała, że szczegóły pełnienia nadzoru pedagogicznego zostaną określone w znowelizowanym Statucie.

(akta kontroli str. 128-131)

Wewnątrzszkolny system oceniania (WSO) opisany w rozdziale IV Statutu spełnił warunki określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁴ Uregulowano w nim szczegółowe warunki oceniania wewnątrzszkolnego, w tym sformułowano wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i końcoworocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych; ustalono kryteria oceniania zachowania; określono warunki i sposób przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych; ustalano warunki i tryb uzyskania wyższych niż przewidywane rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania; ustalono warunki i sposób przekazywania rodzicom (prawnym opiekunom) informacji o postępach i trudnościach ucznia w nauce.

(dowód: akta kontroli str. 49-63)

W badanym okresie w Gimnazjum nie przeprowadzano zewnętrznej ewaluacji lub kontroli w zakresie procesu nauczania.

Państwowy organ nadzoru pedagogicznego – Kujawsko-Pomorski Kurator Oświaty w Bydgoszczy przeprowadził jedną kontrolę Gimnazjum w dniu 19 lutego 2007 r. w zakresie sprawdzenia spełniania warunków określonych w art. 7 ust. 3 ustawy.

⁴ Dz. U. Nr 83, poz. 562, ze zm.

W wyniku kontroli stwierdzono, że Gimnazjum spełnia warunki określone w powołanym przepisie.

(dowód: akta kontroli str. 71-76)

W Gimnazjum przeprowadzono ewaluację wewnętrzną, w której poddano diagnozie obszar związany z efektami działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły.

W raporcie stwierdzono, że część zajęć odbywa się w tym samym czasie, co powoduje, że uczniowie nie mogą uczestniczyć we wszystkich zajęciach, którymi są zainteresowani. Niektórzy uczniowie odczuwają „nacisk” ze strony nauczyciela, aby uczestniczyć w dodatkowych zajęciach.

We wnioskach podano, że należy utrzymywać dużą ilość zajęć pozalekcyjnych, rozkład tych zajęć dostosować do planu lekcji, zadbać by grupy na zajęciach dodatkowych nie były liczne, zachęcać uczniów zdolnych i słabych do uczestnictwa w zajęciach dodatkowych, utrzymywać dobry poziom kadry nauczycielskiej poprzez udział w szkoleniach, poprawić współpracę z uczniami i rodzicami niezadowolonymi z zajęć dodatkowych, w kolejnym roku szkolnym uwzględnić w planach pracy szkoły zajęcia wymienione przez uczniów, które aktualnie nie są jeszcze realizowane, analizować przyczyny niezadowolonych uczniów i rodziców z oferty i sposobu prowadzenia zajęć dodatkowych.

(dowód: akta kontroli str. 342-349)

1.3. Sposób i źródła finansowania działalności Gimnazjum

Statut Gimnazjum stanowił, że finansowanie Gimnazjum następuje z wpłat wpisowego oraz chesnego od uczniów; z dotacji; z odsetek bankowych, z opłat za zajęcia nadobowiązkowe; z darowizn, zapisów i innych źródeł dozwolonych prawem.

(dowód: akta kontroli str. 31)

W 2010 r., 2011 r. i 2012 r. przychody w przeliczeniu na jednego ucznia wynosiły odpowiednio 7.591,34 zł, 8.389,76 zł i 10.267,30 zł, w tym chesne 2.540,92 zł, 2.585,61 zł i 2.605,58 zł.

W 2010 r., 2011r. i 2012 r. na jednego ucznia ponoszono koszty w wysokościach odpowiednio 8.032,48 zł, 9.147,34 zł i 9.187,36 zł, w tym roczne wydatki bieżące 5.260,69 zł, 5.949,83 zł i 5.299,28 zł.

Koszty kształcenia 1 ucznia w 2010 i 2011 r. przewyższały przychody, dopiero w 2012 r. Gimnazjum uzyskało dodatni wynik w zakresie przychodów i kosztów.

(dowód: akta kontroli str. 12-13)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Gimnazjum w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Możliwość przygotowywania i przewodniczenia posiedzeniom Rady Pedagogicznej przez zastępcę dyrektora szkoły, o którym była mowa w punkcie 1.2. niniejszego wystąpienia, powinna zostać uwzględniona zdaniem NIK w Statucie szkoły, poprzez stosowną jego nowelizację.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁵ działalność Gimnazjum w zbadanym zakresie.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

2. Wyposażenie Gimnazjum do realizacji celów statutowych oraz zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu

2.1. Wyposażenie Gimnazjum w sprzęt i pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstaw programowych

Szkolne programy nauczania na lata 2010/2011-2012/213 nie określały wyposażenia zalecanego w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół⁶

(dowód: akta kontroli str. 105-119)

Organ prowadzący, wynajmował pomieszczenia dydaktyczne i administracyjne na potrzeby Gimnazjum i Liceum Edukacji Innowacyjnej, do realizacji zadań statutowych, od osoby prywatnej. W budynku działalność oświatową prowadziła również inna osoba prawna.

Powierzchnia wynajmowanych pomieszczeń wynosiła łącznie 535,5 m²

Na podstawie oględzin obiektów szkolnych ustalono, że:

- nauka języka obcego nowożytnego odbywała się w dwóch pracowniach posiadających wymagane wyposażenie,
- zajęcia z muzyki odbywały się w pracowni języka polskiego; instrumenty muzyczne perkusyjne i klawiszowe elektroniczne były użyczane przez uczniów, strunowe użyczał nauczyciel przedmiotu; uczniowie nie mieli dostępu do instrumentów klawiszowych tradycyjnych i dętych; biblioteka muzyczna i fonoteka były w trakcie organizacji;
- zajęcia z plastyki odbywały się w pracowni do zajęć z wiedzy o społeczeństwie i etyki; pracownia nie była wyposażona w reprodukcje dzieł sztuki;
- Gimnazjum nie posiadało odpowiednio przystosowanej i wyposażonej pracowni do zajęć technicznych;
- zajęcia z wychowania fizycznego odbywały się w wynajmowanych salach gimnastycznych, oddalonych o ok. 1,2 km i w wynajmowanym basenie kąpielowym oddalonym o ok. 2,4 km.

(dowód: akta kontroli str. 134-135)

2.2. Zapewnienie w Gimnazjum bezpiecznych i higienicznych warunków nauki

Do kontroli przedłożono 4 protokoły kontroli przeprowadzonych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy w zakresie stanu sanitarnego pomieszczeń Szkoły. W żadnym z nich nie wykazano nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 77-102)

Kontrole w zakresie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki oraz określanie kierunków ich poprawy, tj. obowiązek wynikający z § 3 ust. 1-2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁷, zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie bhp” wykonano tylko w 2013 r. W protokole z tej kontroli podano, że na terenie obiektów wynajmowanych przez szkoły Edukacji Innowacyjnej nie występują zagrożenia życia i zdrowia osób korzystających z tych obiektów, jednocześnie zapewnione są bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole.

(dowód: akta kontroli str. 103-104)

⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 977

⁷ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

Gimnazjum posiadało rejestr wypadków uczniów. W rejestrze nie odnotowano żadnych zdarzeń.

(dowód: akta kontroli str. 134-137)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Gimnazjum w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

w latach 2010-2012 Dyrektorzy Gimnazjum (Janina Dubiel, Marek Kunicki) nie przeprowadzali kontroli w zakresie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki oraz nie określali kierunków ich poprawy, co stanowiło naruszenie § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bhp.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W ocenie NIK korzystanie z wynajmowanych obiektów przeznaczonych do realizacji zajęć z wychowania fizycznego oddalonych o ok. 1,2 i 2,4 km od obiektów Gimnazjum, jest istotnym ograniczeniem ich dostępności.

Ponadto braki opisane w punkcie 2.1.2. niniejszego wystąpienia mogły utrudniać właściwą realizację podstawy programowej przedmiotów, których one dotyczyły.

W toku kontroli wśród rodziców, nauczycieli i uczniów przeprowadzono ankietę, w tym na temat warunków kształcenia. Z udzielonych odpowiedzi wynikało, że: 14 (78%) rodziców na 18 uznało, że liczba uczniów w klasie jest odpowiednia, a budynek szkoły jest przystosowany do prowadzenia nauki;

- 17 nauczycieli, tj wszyscy uznali, że wyposażenie w pomoce dydaktyczne do nauczania przedmiotu jest wystarczające do realizacji programu nauczania, 16 (94%) uważało, że pomoce dydaktyczne są nowoczesne, 15 (83%) nie brakuje w pracy żadnych pomocy dydaktycznych, 16 (94%) nauczycieli uznało warunki lokalowe w szkole takie jak np. wielkość i ilość sal lekcyjnych jako odpowiednie do realizacji programu nauczania.

(dowód: akta kontroli str. 160-279)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność Gimnazjum w zbadanym zakresie.

3. Efekty dydaktyczne Gimnazjum

Opis stanu
faktycznego

3.1. Wyniki klasyfikacji i promocji uczniów w wewnątrzszkolnym systemie oceniania

W latach szkolnych 2010/2011 – 2012/2013 w gimnazjum stosowano obowiązujące zasady klasyfikowania i promowania uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 373-382)

W latach objętych kontrolą zmniejszała się liczba uczniów kończących w danym roku naukę (od 82 w roku szkolnym 2010/2011 do 68 w roku szkolnym 2011/2012 i 54 w roku szkolnym 2012/2013) oraz oddziałów (od 6 w roku szkolnym 2010/2011 do 5 w roku szkolnym 2011/2012 i 4 w roku szkolnym 2012/2013). Przy malejącej liczbie uczniów znacząco wzrastał wskaźnik uczniów niepromowanych od 1,2% w roku szkolnym 2010/2011 do 13,0% w roku szkolnym 2012/2013. W badanych latach wzrastała liczba uczniów powtarzających klasę (od 1 do 7).Wskaźnik uczniów osiągających średnią ocen powyżej 4,75 wynosił w badanych latach szkolnych odpowiednio 8,5%; 7,4% i 9,3%.

(dowód: akta kontroli str. 132)

W ocenie Aleksandry Chrześcian-Majcher, Dyrektora Gimnazjum, przyczyną wzrostu liczby uczniów niepromowanych było dbanie nauczycieli o wysoki poziom nauczania, a także o odpowiednie przygotowanie uczniów do zewnętrznych egzaminów gimnazjalnych. Uczniowie, którzy nie wywiązywali się z obowiązków

szkolnych nie otrzymywali promocji do klas programowo wyższych. Natomiast spadek liczby uczniów i oddziałów był skutkiem niżu demograficznego. Dodatkowym czynnikiem sprawiającym, iż maleje liczba uczniów, było funkcjonowanie Gimnazjum w jednym budynku konkurencyjną placówką. Przeszkodę w pozyskiwaniu nowych uczniów stanowiło też czesne, które dla wielu rodziców, w dzisiejszej sytuacji ekonomicznej jest wielkim problemem.

(dowód: akta kontroli str. 128-131)

3.2. Wyniki Gimnazjum na egzaminach zewnętrznych

Wyniki egzaminu na zakończenie Gimnazjum kształtowały się poniżej średniego wyniku w kraju. W okresie badanym uzyskano następujące wyniki

- w roku szkolnym 2010/2011:
 - z części humanistycznej - 27,39 pkt (25,31)⁸
 - z części matematyczno-przyrodniczej - 21,15 pkt (23,63);
- w roku szkolnym 2011/2012:
 - z języka polskiego - 62% (65%)
 - z wiedzy o społeczeństwie i historii - 58,4% (61%)
 - z matematyki - 41,6% (47%)
 - z przedmiotów przyrodniczych - 45,2% (50%)
- w roku szkolnym 2012/2013:
 - z języka polskiego – 61,5% (65,4%)
 - z wiedzy o społeczeństwie i historii - 57% (60%)
 - z matematyki - 40,6% (50,8%)
 - z przedmiotów przyrodniczych - 54,1% (60,8%)

W roku szkolnym 2011/2012 z języków obcych Gimnazjum uzyskało wyniki lepsze niż średnie wyniki w kraju, w tym z języka angielskiego 66,1 % (63,0%) i z języka niemieckiego 61,0% (57%).

(dowód: akta kontroli str. 156-157)

Wyniki Gimnazjum na skali staninowej były podobne osiągając poziom średni. W 2011 r. uzyskano wynik z części humanistycznej „wyżej średni” - 27,39 pkt, tj. o 2,08 pkt powyżej średniej w kraju oraz z części matematyczno-przyrodniczej „niżej średni” - 21,15 pkt, tj o 2,48 pkt poniżej średniej w kraju. W 2012 uzyskano wynik: z języka polskiego „wyżej średni” – 62,0%, tj. o 3 pkt % poniżej średniej w kraju, z historii i wiedzy o społeczeństwie „średni” – 58,4%, tj. o 2,6 pkt % poniżej średniej w kraju, z matematyki „niżej średni” – 41,6%, tj. o 5,4 pkt % poniżej średniej w kraju, z przedmiotów przyrodniczych „niżej średni” – 45,2%, tj. o 4,8 pkt % poniżej średniej w kraju i w 2013 r. uzyskano podobne wyniki, w tym z języka polskiego „średni” – 61,5%, z historii i wiedzy o społeczeństwie „średni” – 57,0%, z matematyki „niżej średni” – 40,6%, z przedmiotów przyrodniczych „niżej średni” - 54,1%.

(dowód: akta kontroli str. 158; 308-341)

Odnosząc się do wyników uczniów Gimnazjum uzyskanych na egzaminach zewnętrznych Aleksandra Chrześcian-Majcher podała, że każdorazowo po przeprowadzonych egzaminach zewnętrznych Dyrekcja Gimnazjum analizowała wyniki egzaminów (porównywała wyniki egzaminów próbnych z egzaminami zewnętrznymi) i swoje wnioski przedstawiała nauczycielom w formie ustnej. Nauczyciele zostali poinformowani, na jakie aspekty swojej pracy mają zwrócić szczególną uwagę, tak by podnieść jakość pracy z uczniem. Po egzaminach zewnętrznych odbywały się także zebrania Zespołów Przedmiotowych podsumowujące wyniki egzaminów. Dodatkowo Dyrekcja przyznawała

⁸ W nawiasie podano średni wynik w kraju.

nauczycielom dodatkową liczbę godzin na rzecz zwiększenia efektów kształcenia. Zaznaczyć należy, że dla większości uczniów zajęcia te były bardzo przydatne.

(dowód: akta kontroli str. 350-353)

Wyniki sprawdzianów na zakończenie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych uczniów podejmujących naukę w Gimnazjum w 2010 r. i zdawali egzamin gimnazjalny w 2013 r. przedstawiały się następująco:

W 2010 r. rozpoczęli naukę uczniowie uzyskujący wyniki niżej średniej - 17,65%, średnie - 35,29%, wyżej średniej - 35,29% i wysokie - 11,76%, a kończąc Gimnazjum uzyskali wyniki z języka polskiego: niżej średniej - 8%, średnie - 40%, wyżej średniej - 32%, wysokie - 20%, natomiast z matematyki: bardzo niskie - 12%, niskie - 4%, niżej średniej - 32%, średnie - 40%, wyżej średniej - 8% i bardzo wysokie - 4%

(dowód: akta kontroli str. 280)

Wskaźniki edukacyjnej wartości dodanej (EWD) dla Gimnazjum wskazywały w części humanistycznej średnią wartość plasując się w centralnej części diagramu, natomiast w części matematyczno-przyrodniczej wskazywały na kwalifikowanie szkoły jako wymagającej pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 306-307)

Interpretując trzyletnie wskaźniki EWD dla Gimnazjum publikowane na stronie gimnazjum.ewd.edu.pl Aleksandra Chrześcian-Majcher Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że pozycja szkoły określona przez wskaźniki wyniku końcowego części humanistycznej egzaminu i edukacyjnej wartości dodanej obliczonej na podstawie danych egzaminacyjnych z lat 2009-2011 określa naszą szkołę jako neutralną (elipsa w centrum układu współrzędnych). Oznacza to, że uczniowie Gimnazjum odnotowali zarówno średni w skali kraju poziom wyników egzaminacyjnych jak i przeciętną efektywność. Odnosząc się do wskaźników obliczonych na podstawie danych egzaminacyjnych z lat 2010-2012 wyjaśniła, że również sytuują one Gimnazjum na poziomie szkoły neutralnej, czyli uczniowie odnotowali zarówno średni w skali kraju poziom wyników egzaminacyjnych jak i przeciętną efektywność. Analizując następnie trzyletnie wskaźniki egzaminacyjne części matematyczno-przyrodniczej, przyznała, że określają one placówkę jako szkołę wymagającą pomocy. Oznacza to, że w Gimnazjum mieliśmy słabszych uczniów pod względem wyników sprawdzianu, którzy w ciągu trzech lat nie uczynili postępów na miarę swoich możliwości. Bez wątplenia wpływ na to mógł mieć fakt, iż w tych latach następowała częsta zmiana nauczycieli. Zatrudnieni matematycy niestety mimo posiadanego wykształcenia nie do końca potrafili przekazać posiadaną wiedzę i zapanować nad zespołem klasowym, w którym byli uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz sprawiający trudności wychowawcze. Pani Dyrektor jednak zaznaczyła, że od roku szkolnego 2012/2013 zatrudniono doświadczonego matematyka, który stara się nadrobić zaległości z lat poprzednich. Pani Dyrektor zwróciła uwagę na fakt, że liczba uczniów wykorzystana w analizie nie zgadzała się ze stanem faktycznym. W analizie wzięto po uwagę 55 uczniów, natomiast stan faktyczny wynosił wówczas 74 uczniów, stąd wyniki mogą być nie do końca trafne, gdyż do analizy wykorzystano błędną liczbę uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 350-353)

3.3. Wyniki Gimnazjum uzyskane w konkursach i olimpiadach przedmiotowych

W latach objętych kontrolą liczba uczniów Gimnazjum uczestniczących w konkursach przedmiotowych, interdyscyplinarnych oraz tematycznych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim wzrastała, w tym:

- w roku szkolnym 2010/2011 w jednym konkursie z języka angielskiego udział wzięło 4 uczniów (4,8% uczniów na koniec roku szkolnego);
- w roku szkolnym 2011/2012 w 4 konkursach wzięło udział 13 uczniów (19,1%);
- w roku szkolnym 2012/2013 w 6 konkursach wzięło udział 28 uczniów (51,9%).
Wszyscy uczestnicy brali udział w ww. konkursach na etapie eliminacji szkolnych żaden nie zakwalifikował się do finału.

(dowód: akta kontroli str. 281-282)

W tym samym przedziale czasowym zorganizowano 11 olimpiad przedmiotowych (z języka polskiego, angielskiego, niemieckiego, matematyki, chemii, etyki, historii i plastyki) oraz dwie olimpiady interdyscyplinarne w których wzięło udział 137 uczniów Gimnazjum, w tym:

- 2 w roku szkolnym 2010/2011 z udziałem 10 uczniów;
- 4 w roku szkolnym 2011/2012 z udziałem 71 uczniów;
- 7 w roku szkolnym 2012/2013 z udziałem 56 uczniów.

Dwudziestu uczestników zakwalifikowało się do finału.

(dowód: akta kontroli str. 283-284)

W innych formach współzawodnictwa międzyszkolnego (konkursy, turnieje i zawody) uczestniczyło 18 uczniów, z których 11 wystąpiło w finale, a 6 uzyskało status laureata.

(dowód: akta kontroli str. 285-286)

Wyniki przeprowadzonej ankiety w zakresie oceny efektów nauczania wykazały, że w opinii rodziców na wybór szkoły wpływ miały: wyniki egzaminów końcowych z lat poprzednich - 2 (11%), opinia o szkole i nauczycielach - 6 (33%), oferta zajęć pozalekcyjnych - 4 (22%) oraz opinia znajomych - 4 (22%); informowanie o postępach dziecka było wystarczające - 14 (78%); dzieci chodziły do szkoły chętnie - 14 (78%); dla swojego dziecka ponownie wybrałyby tę samą szkołę - 11 (61%).

Wszyscy (17) nauczyciele uznali, że wyniki egzaminów zewnętrznych były omawiane podczas Rady Pedagogicznej, sprawdziany i egzaminy w sposób właściwy i rzetelny sprawdzały wiedzę uczniów oraz szkoła umożliwiała wprowadzanie innowacyjnych metod nauczania i nowych projektów. 12 (71%) nauczycieli odpowiedziało, że realizując program nauczania w szczególności koncentrowali się na treściach i umiejętnościach niezbędnych uczniom na egzaminach zewnętrznych.

Na 22 uczniów 16 (73%) odpowiedziało, że nie korzystało z płatnych zajęć pozalekcyjnych, 20 (91%) mogłoby mieć lepsze wyniki w nauce. Na brak lepszych wyników w nauce wpływał zdaniem 8 (36%) uczniów - nadmiar prac domowych, 7 (32%) - brak motywacji, 5 (23%) - brak czasu na przygotowanie się do zajęć, 17 (77%) uznało, że lepsze wyniki w nauce można osiągnąć, gdyby nauczyciele potrafili zaciekać swoim przedmiotem; 21 (95%) uczniów odpowiedziało, że byli informowani na bieżąco o ocenach i kryteriach ich otrzymania, 14 (64%) uznało, że byli oceniani sprawiedliwie, a 13 (59%) że gdyby mogli, ponownie wybrałyby tę samą szkołę.

(dowód: akta kontroli str. 276-279)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Gimnazjum w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Należy zwrócić uwagę, że w badanym okresie przy malejącej liczbie uczniów znacząco wzrastał wskaźnik uczniów niepromowanych.

Pozytywnie ocenia się wzrost aktywności uczniów Gimnazjum w zakresie uczestnictwa w różnych formach współzawodnictwa oraz organizację licznych międzyszkolnych olimpiad przedmiotowych i interdyscyplinarnych.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Gimnazjum w zbadanym zakresie.

Opis stanu
faktycznego

4. Organizacja i realizacja procesu dydaktycznego

4.1. Kwalifikacje nauczycieli

W latach szkolnych 2010/2011-2012/2013 w Gimnazjum zatrudniano odpowiednio 14, 16 i 20 nauczycieli, w tym dyplomowanych – 5, 5 i 7; mianowanych - 4, 6, i 7; kontraktowych – 5, 4 i 4. Grupę nauczycieli stażystów i bez stopnia awansu stanowiły 4 osoby.

(dowód: akta kontroli str. 159)

Szczegółowe badanie kwalifikacji losowo wybranych nauczycieli uczących plastyki i muzyki, wychowania do życia w rodzinie oraz geografii wykazały, że osoby te posiadały wymagane kwalifikacje.

(dowód: akta kontroli str. 112-119; 354-372)

4.2. Prawdliwość wdrożenia szkolnych programów nauczania

Szkolne programy nauczania, z których korzystali nauczyciele Gimnazjum zostały prawidłowo wdrożone do użytku szkolnego.

(dowód: akta kontroli str. 105-111; 303-305)

4.3. Zgodność realizowanych programów nauczania z podstawą programową kształcenia ogólnego

Realizowane programy nauczania były zgodne z podstawą programową nauczania określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia w poszczególnych typach szkół⁹, a ich przyjęcie do realizacji w Gimnazjum spełniało kryteria określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników¹⁰ oraz rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 303-305)

4.4. Zachowanie minimalnego wymiaru obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla gimnazjum

Wymiar planowanych zajęć przyjęty w szkolnym planie nauczania był zgodny z ramowym planem nauczania w Gimnazjum, jednakże nie w pełni został wykonany. Niepełna realizacja planowanych zajęć dotyczyła następujących przedmiotów: historii (oddział „B” - 93% wykonania), geografii (oddział „A” - 94% wykonania; oddział „B” – 89% wykonania), fizyki (oddział „A” – 92% wykonania; oddział „B” - 83% wykonania).

(dowód: akta kontroli str. 290)

Aleksandra Chrześcian-Majcher Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że nie zrealizowano wymaganej liczby godzin z wymienionych przedmiotów z powodu zmiany nauczyciela, który nie wywiązywał się ze swoich obowiązków (fizyka), z powodu

⁹ Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17. Podstawa programowa dla gimnazjum określona w tym rozporządzeniu, została powtórzona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 sierpnia 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 977).

¹⁰ Dz. U. Nr 89, poz. 730 – rozporządzenie uchylono z dniem 18.07.2012 r.

¹¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 752 – rozporządzenie weszło w życie 18.07.2012 r.

przedłużającej się choroby nauczyciela (geografia) oraz z powodu zdarzeń losowych (chemia i historia).

(dowód: akta kontroli str. 350-352)

W wyniku przeprowadzonej ankiety 11 (61%) rodziców uznało, że przyjęte w Gimnazjum wymagania zapewniały oczekiwany poziom wiedzy, dwóch (11%) że nie było potrzeby wpływać na zmianę oferty edukacyjnej w trakcie roku szkolnego i dwóch (11%) że można było wpływać na zmianę oferty edukacyjnej. Ponadto rodzice stwierdzili, że nie wszyscy nauczyciele uczący w szkole byli merytorycznie przygotowani do nauczania przedmiotów - 9 (50%) i do rozwiązywania problemów wychowawczych uczniów – 10 (56%). Wszyscy (17) nauczyciele odpowiedzieli, że mieli wpływ na wybór programu nauczania. 17 (77%) uczniów odpowiedziało, że zostali zapoznani z wymaganiami edukacyjnymi dotyczącymi poszczególnych przedmiotów.

(dowód: akta kontroli str. 276-279)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Gimnazjum w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Izba zwraca uwagę na brak pełnej realizacji wymaganych zajęć z niektórych przedmiotów objętych planem nauczania w gimnazjum.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Gimnazjum w badanym obszarze.

5. Wspieranie kształcenia uczniów z trudnościami w nauce i zaburzeniami rozwojowymi

Opis stanu
faktycznego

Zasady udzielania pomocy uczniom wymagającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej i objęcia zajęciami dodatkowymi określono w rozdziale VI i VII Statutu.

(dowód: akta kontroli str. 14-70)

W roku szkolnym 2012/2013 dwudziestu czterech uczniów posiadało opinie poradni psychologiczno-pedagogicznych o potrzebie dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych oraz objęcie tych uczniów pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Gimnazjum udzielało pomocy zgodnie ze wskazaniami opisanymi w orzeczeniach.

(dowód: akta kontroli str. 291-296)

Uczniowie wymagający wsparcia z powodu trudności w nauce korzystali z zajęć pozalekcyjnych w wymiarze 1 godziny w tygodniu, w tym: zajęcia wyrównawcze z języka polskiego - 13 uczniów, z matematyki - 11 uczniów, z języka niemieckiego - 6 uczniów, zajęcia diagnostyczno-kompensacyjne - 15 uczniów, zajęcia psychoterapeutyczne – 6 uczniów, zajęcia grupowe z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych – 8 uczniów i zajęcia motywujące uczniów do nauki – 13 uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 297)

Uczniowie z trudnościami w nauce, którzy w roku szkolnym 2011/2012 uzyskali promocję z poprawkami lub nie uzyskali promocji uczestniczyli w zajęciach dodatkowych w wymiarze od 2 do 4 godzin w tygodniu.

(dowód: akta kontroli str. 298)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Gimnazjum w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Pozytywnie ocenia się objęcie uczniów Gimnazjum opieką pedagogiczną i psychologiczną oraz organizowanie w każdym przypadku dodatkowych zajęć

dla uczniów z trudnościami w nauce. Jednakże niepokojące było stanowisko znacznej części ankietowanych uczniów (10 osób), którzy twierdzili, że nie zawsze mogą zwrócić się do nauczyciela o pomoc w razie problemów w nauce.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Gimnazjum w badanym obszarze.

6. Działania Gimnazjum w zakresie wspierania rozwoju uczniów uzdolnionych

Opis stanu faktycznego

W roku szkolnym 2012/2013 ośmiu uczniów z uzdolnieniami otrzymało wsparcie w procesie nauczania w wymiarze 17 godzin tygodniowo.

(dowód: akta kontroli str. 300)

W Gimnazjum organizowano zajęcia rozwijające uzdolnienia uczniów (37 osób) w różnych formach z częstotliwością tygodniową (3 godziny) lub według potrzeb i specyfiki organizacji zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 301)

W sprawie przesłanek wpływających na ilość zajęć pozalekcyjnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych Aleksandra Chrześcian-Majcher Dyrektor Gimnazjum podała, że jest to wynik zainteresowania tych uczniów danym przedmiotem, ogromna liczba innych zajęć dodatkowych oferowanych nie tylko przez szkołę. Dodatkowo dla wielu uczniów zajęcia „pozalekcyjne” były wpisane w plan zajęć dydaktycznych, w związku z tym, nie odbierali oni ich jako zajęć pozalekcyjnych. Dodała, że dyrekcja Gimnazjum dokłada wszelkich starań, by każdy z uczniów mógł w pełni rozwijać swoje umiejętności z danych przedmiotów, o czym świadczy zwiększona w porównaniu do lat ubiegłych, liczba zajęć fakultatywnych.

(dowód: akta kontroli str. 291-296)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności Gimnazjum w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące badanej działalności

W ocenie większości rodziców - 10 (56%) Gimnazjum wspiera uzdolnienia uczniów. Natomiast wszyscy nauczyciele ofertę zajęć pozalekcyjnych wspierających zainteresowania i uzdolnienia uczniów uznali za bardzo obszerną.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Gimnazjum w badanym obszarze.

7. Działania Gimnazjum w zakresie organizacji zajęć pozalekcyjnych mających wspierać zainteresowania uczniów

Opis stanu faktycznego

W roku szkolnym 2012/2013 w Gimnazjum organizowano tygodniowo 16 godzin bezpłatnych dodatkowych zajęć pozalekcyjnych, w których brało udział 224 uczniów

(dowód: akta kontroli str. 301)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności Gimnazjum w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w ocenie rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych jest za mała - 10 (56%). Natomiast uczniowie ocenili, że organizowane w szkole zajęcia pozalekcyjne nie rozwijają ich zainteresowań - 10 (45%), oraz że rozwijają, lecz nie wszystkie - 8 (36%).

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo powyższej uwagi, działalność Gimnazjum w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹², wnosi o:

1. Podjęcie działań w celu pełnej realizacji planowanych zajęć przyjętych w szkolnym planie nauczania.
2. Podjęcie działań w celu efektywnej realizacji wniosków wynikających z przeprowadzonej w roku szkolnym 2012/2013 ewaluacji wewnętrznej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK prosimy o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, dnia października 2013 r.

Kontroler
Karol Gromotka
główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
Dyrektor
Jarosław Wenderlich

.....
podpis

.....
podpis

¹² Dz. U. z 2012 r., poz.82